

Zwembaden en klimaatneutraal ondernemen Uitkomsten van de enquête

Inleiding – opzet onderzoek

Klimaatverandering en het opraken van fossiele brandstoffen worden steeds belangrijker in onze maatschappij. Omdat zwembaden veel fossiele brandstoffen gebruiken krijgen die hier dus ook steeds meer mee te maken. Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Stichting Stimular hebben daarom een enquête uitgevoerd om te achterhalen hoe zwembaden op dit moment aankijken tegen en bezig zijn op weg naar een klimaat neutrale bedrijfsvoering. Er zijn vanuit VSG ruim 800 zwembadmanagers aangeschreven. De enquête is ingevuld door 69 mensen, maar die vertegenwoordigen een grotere groep omdat sommigen namens een groep zwembaden hebben geantwoord.

Resultaat - Zit klimaatneutraal bij zwembaden tussen de oren?

Het begrip klimaatneutraal blijkt bij iedereen bekend te zijn en 75 procent weet ook dat gemeenten hebben afgesproken dat in 2050 het maatschappelijk vastgoed bijna klimaatneutraal (CO₂-uitstoot 95% lager) moet zijn.

De respondenten vinden klimaatverandering belangrijk en voelen zich verantwoordelijk om het tegen te gaan, gemiddeld scoren deze beweringen een ruime 8 (schaal 1-10). De meesten denken ook dat het onvermijdelijk is dat aardgas over twintig jaar wordt uitgefaseerd en dat alle zwembaden klimaatneutraal zullen worden.

Dat betekent echter niet dat het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen al overal geïntegreerd is in de bedrijfsvoering en plannen:

- Slechts een kwart van de deelnemers monitort zijn CO₂-uitstoot.
- Ruim zestig procent heeft nog geen meetbaar CO₂- of energiebesparingsdoel.
- Een derde heeft afspraken met de gemeente over energie- of CO₂-besparing maar slechts vier zwembaden hebben al kwantitatieve afspraken met de gemeente over energie- of klimaatneutraal worden of een procentuele CO₂-reductie.
- Gemiddeld vinden zwembaden wel dat de gemeente bij gebouwonderhoud voldoende doet om CO₂-reductie te realiseren. Maar 30 procent geeft zijn gemeente hiervoor een onvoldoende.
- Dit komt terug in de constatering dat het uitfaseren van het gas nog beperkt in Meer Jaren Onderhouds Plannen terugkomt. 40 procent vindt dit onvoldoende.

Opvallend is dat energie-/klimaatafspraken tussen zwembaden en gemeenten meestal niet kwantitatief maar maatregelgericht zijn, zoals: 'zonnepanelen en warmtepompen installeren', 'uitvoeren van het duurzaamheidsplan'. De werkelijk gerealiseerde besparing is dus niet leidend. Dit vormt een groot contrast met de situaties waar een gemeente gebruikmaakt van een energieservicecontract (ESCo), daar worden juist harde afspraken gemaakt over de te realiseren energiebesparing/CO₂-reductie. Bijvoorbeeld: 34 procent energiebesparing gedurende tien jaar, de looptijd van het contract.

Praktisch iedere respondent wil dat zijn zwembad klimaatneutraal wordt (gemiddelde score 8,1). De daarvoor genoemde redenen zijn te verdelen over drie hoofdcategorieën: economisch, wettelijk en maatschappelijk.

1. Men verwacht dat klimaatneutraal ondernemen (uiteindelijk) kostenbesparend is en daarmee de zwemvoorzieningen betaalbaar kunnen blijven. Ook wordt genoemd dat klimaatneutraal ondernemen leidt tot meer comfort voor de badgast en personeel.
2. Het zal wel moeten vanwege wettelijke regels en Europese en mondiale afspraken over energiebesparing en CO₂-reductie.
3. Wat betreft de maatschappelijke kant worden verschillende aspecten belicht:
 - a. Een onafhankelijke energievoorziening geeft meer garantie op continuïteit.
 - b. Zwembaden hebben een voorbeeldrol in de maatschappij.
 - c. Ik wil voor volgende generaties een leefbare wereld achterlaten.

Resultaat - Belemmeringen

Maar, als alle respondenten graag willen en CO₂-reductie belangrijk vinden, waarom zijn zwembaden dan nog niet klimaatneutraal? De vijf belangrijkste belemmeringen die men noemt zijn:

1. Lange terugverdientijd investeringen
2. Onvoldoende financieringsmiddelen
3. Techniek is er nog niet klaar voor
4. Er zijn andere prioriteiten
5. Onvoldoende kennis

De twee belemmeringen die het meest genoemd worden zijn van economische aard. Als energie duurder wordt en technieken goedkoper zal de eerste belemmering verminderen.

Omdat de toepassing van een ESCo-constructie een tekort aan financiële middelen om te investeren kan oplossen, werd we gepolst wat zwembaden daarvan denken. Van de deelnemers is 60 procent op de hoogte van het concept en passen vier zwembaden het toe, waaronder één via een gemeentelijke 'GrESCo'. 40 procent geeft aan misschien een ESCo te willen toepassen maar heeft zich er meestal nog niet erg in verdiept. Opvallend zijn de stellige reacties van veel zwembaden dat ze geen ESCo willen. Diverse antwoorden komen erop neer dat als je zelf de kennis hebt en de investering kunt doen in energiebesparing, je goedkoper uit bent. Daarnaast wordt een aantal keer genoemd dat men de kennis over de techniek in huis wil hebben en houden. Diverse reacties geven ook aan dat men ESCo's niet zinvol acht als er al veel bespaard is, dan wel als er nieuwbouwplannen zijn.

Resultaat – Waarmee besparen zwembaden CO₂?

We vroegen deelnemers welke (van de door ons gekozen negentien) maatregelen die veel CO₂-reductie opleveren ze al hadden toegepast en welke ze interessant vonden om te nemen. De maatregelen die het meest zijn toegepast, zijn:

- Goede inregeling van installaties (91% van de respondenten)
- WTW uit ventilatielucht (60%)
- Grootschalige Ledverlichting (60%)
- Verbeterde isolatie dak, glas en muren (50%)
- Inkoop Nederlandse groene stroom (46%)
- Afdekking zwembad (39%)

Minst toegepast zijn:

- Riothermie (3%)
- Zonneboiler voor centrale verwarming (5%)
- Sundiscs voor verwarming buitenbad (6%)
- Warmtenet, Restwarmte van buurbedrijf, Geothermie (5-8%)

Technieken die veel zwembaden interessant vinden om te gaan toepassen, zijn:

- Dak volleggen met PV-panelen (52%)
- Warmtepomp voor verwarming badwater en voor verwarming ruimte (56 en 38%)
- Warmteterugwinning uit spoelwater en douchewater (41% en 33%)
- Grootschalige Ledverlichting (35%)

Technieken die weinig zwembaden interessant vinden om te gaan toepassen, zijn:

- Inkoop van Nederlandse groene stroom (6%)
- Riothermie (8%)
- Warmtenet (10%)
- Biomassaketels (11%)
- Geothermie (18%)

Veel van de technieken die laag scoren zijn sterk afhankelijk van de omgeving, zoals riothermie, geothermie en warmtenet. Opvallend is dat ook biomassaketels en Nederlandse groene stroom laag scoren in de maatregelen die men wil nemen.

Conclusies

Zwembaden vinden klimaatverandering belangrijk en zijn bezig met energiebesparing. Dit wordt meestal nog niet gemeten in behaalde CO₂-reductie. Veel zwembaden zien nog wel (veel) mogelijkheden om energiebesparing te realiseren, maar hebben geen beeld in hoeverre ze daarmee CO₂-neutraal kunnen worden. Klimaatneutraal worden is ook vrijwel nergens verankerd in afspraken tussen gemeenten en zwembadbeheerders/exploitanten.

Belemmeringen om klimaatneutraal te worden zijn vooral economisch van aard en op het kennisvlak. Door de CO₂-uitstoot te monitoren, daarop doelen te formuleren en van elkaar te leren op dit vlak kunnen snel grote stappen worden gezet.

Tot slot: de enquête heeft zelf al een steentje bijgedragen aan het oplossen van het klimaatprobleem: 85 procent van de lezers zei door de enquête bewuster te zijn geworden van de mogelijkheden van een zwembad om het klimaatprobleem op te lossen en 30 procent zelfs veel bewuster (score ≥ 7 van 1-10).

Wilt u de CO₂ footprint van uw zwembad(en) bepalen, en extra stappen zetten richting energiebesparing en een klimaatneutrale bedrijfsvoering, maak dan gebruik van het aanbod van de Vereniging Sport en Gemeenten:

- ✓ gratis gebruik van de [milieubarometer](#) inclusief feedback als u hem heeft ingevuld;
- ✓ facilitering van duurzaamheidskringen (regio-netwerkbijeenkomsten over duurzaamheid).

Lees verder bij:

<http://sportengemeenten.nl/producten-diensten/milieubarometer/>